

Иванова Альбина Семеновна,
МБОУ «1 Кюлетская СОШ им.П.А.Павлова»,
Виллойский улус

Тема : «Саха буойнгуа» (5 кылааска аа5ар сатабылы инэрэр уруок таьынаа5ы дьарык)

Дьарык технологической картата					
Ытыллар кунэ : Ыам ыйын 16 к. 2023 сыл			кылааба: 5		
Дьарык көрүнгэ	Ньымалар	Сыала			Тирэх билиилэр , өйдөбүллэр, айымньылар
		Үөрэтэр	Иитэр	Сайыннарар	
Аа5ар сатабылы сайыннарыы	Бэсиэдэ, ИКТ, бырайыктааһын, тизкистэн информацияны булар, ситимниир, саабылыыр сатабыллар	Буойун суруйааччылар тустарынан билиини чинэтии.	А5а дойду сэриитин сылларыгар норуот хорсун быһыытыгар сүгүрүйүү. Төрөөбүт дойдуга тапталы инэрии.	Үөрэнээччилэр дэгиттэр сатабылларын (компетентностарын) сайыннарыы.	Уйбаан Нуолур «Саллаат о5ото Чооруона» Т.Е.Сметанин «Егор Чээрин» Иннокентий Артамонов «Мин мантан сэриигэ барбытым»
Темата	Тэрээбинэ	Уруок түгэх сыала: Уруокка ылбыт билиилэригэр тирэбирэн, «Сахам саллаатыгар...» сурук суруйуута (коллективной бырайыак)			
«Саха буойнгуа»	- Интерактивной дуоска - карточкалар - презентация - Кроссворд-тургутук				
Уруок хаамыыта					
Дьарык туьумэхтэрэ	Үөрэнээччи үлэтэ	Учуутал үлэтэ			Дэгиттэр сатабыллары инэрии (компетентностар)

1.	Тэрээһин чааһа	Учууталы кытта билсэллэр. Тэтэрээккэ чыыбыланы, теманы суруйаллар.	Бэйэтин билсигиннэрэр. Дьарык тематын, сыалын-соругун быһаарар.	Иһитиннэрэр-биллэрэр (информационнай)
2.	Хатылааһын	Кроссоврд – тургутугу таайаллар. Бөлөх үлэтигэр кытталлар. Тургутук бүтэнигэр «Чабылбан» диэн тыл тахсыахтаах.	Учуутал быһаарар, карточкалары тарһатар. Сөптөөх эппиэти быһаарар. Түһүмэххэ түмүк онороллор.	Бодоруһар(коммуникативнай) Билиини тургутар (актуализация знаний)
3.	Буйун поэт Чабылбан	Презентацияны болбойон көрөллөр. Учуутал быһаарыытын истэллэр. Тэтэрээккэ суруналлар.	Учуутал презентациянан кэпсиир.	Иһитиннэрэр-биллэрэр
4.	Кыайыыга кынаттаабыт ырыа	И.Д.Винокуров-Чабылбан «Хайыһар» ырыатын туһунан истэллэр, ыллыбыллар.	Презентацияҕа «Хайыһар» диэн ырыа туһунан слайдалары быһаарар.	
5.	«Саха буйунна» (аабы мүнүүтэтэ, бүччүм үлэ)	«Саха буйунна» хоһоону ааһаллар, ыйытыыларга хоруйдууллар.	Аабыыны тэрийэр, биирдиилээн оболого көмөлөһөр.	Билэр-көрөр, ааһар сатабыл
6.	Сулустаах түгэн «Үс герой дойдута - Бүлүүбүт»	Ыйытыыларга хоруйдууллар, санааларын быһаараллар. Биирдиилээн хоруйдууллар.	Учуутал хонтуруола, быһаарыыта. Таба таайбыт обобо сулустары биэрэр.	Региональнай компонент Историяны кытта ситим
7.	«Сахам саллаатыгар...» айар үлэ.	Бөлөбүнэн карточкаҕа баар тирэх ыйытыыларынан биир сурук суруйаллар. Тэтэрээккэ суруйаллар.	Учуутал быһаарар, хонтуруоллуур.	Бодоруһар сатабыл. Куннээби олобу кытта ситим.
8.	Түмүк . дьарыкка тугу ситиспиттэрин быһаарыы	Дьарыкка түмүк онороллор.	Учуутал тирэх ыйытыылары биэрэр. Оболор дьарыкка тугу ситиспиттэрин кэпсииллэр.	Билиини түмэр (обобщение знаний)

Бүлүү улууһун П.А.Павлов аатынан 1 Күүлэт орто оскуолата

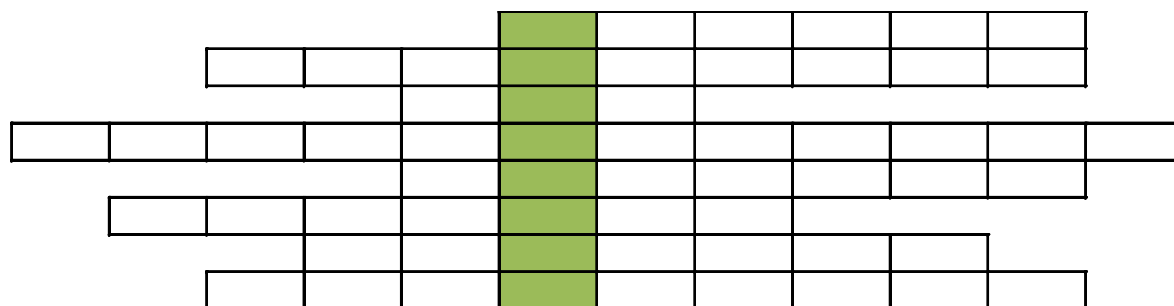
Дьарык темата: *Саха буойунна...*

(5 кылааска уруок табынааҕы дьарыкка улэ тэтэрээтэ)

Уруок бэлиэ тыллара:

*«Эн кыргыз уоруттан сылайар
Бир күннэргин чэпчэтэн,
Көһүннүн көнүлбүт сарыала,
Күөх сааскы түүн кэрэтэ.
Өлүөнэ кизг ыраах сыдыаана
Өлбөт сүрэххэр иннин,
Бу хааннаах охсуһуу дьалхаана
Өспөт өһүөнү ситтин»
И.Д.Винокуров- Чабылбан*

Таайбаран-тургутук

- 1.Т.Е.Сметанин айымньытын геройа - Егор....
- 2.Саха народнай поэта Эллэй араспаанньата
3. И.Артамонов «Мин мантан сэриигэ барбытым» хоһоонугар көппүт тыл:
Турбута кырдыаҕас мин ....
- 4.Буйун поэт А.Г.Кудрин псевдонима.
- 5.С.С.Васильев-Борогонскай балладатыгар ханнык күөлгэ буолбут кыргыһыны ойуулууруй?
6. «Колхоһум ... атынан
Суол буорун бурдатын ааспытым»
7. «... Гурьянов биһикки доҕордоһуубут ордук чингээн иһэр»
8. «Кулгаахпар ыраах тыаһыыр халанча тыаһын курдук тыас иһиллэрэ сүппүтэ» бу этиигэ ханнык уус-уран ньыма туттуллубутуй?

Буйун поэт Чабылбан

_____ с. от ыйын 31 күнүгэр Нам улуунун, улуу Лена биэрэгэр элбэх оҕолоох саха бааһынай дьэиэ кэргэнигэр төрөөбүтэ.

Педагогическай техникумна үөрэммитэ, салгыы хаалан тыл уонна литература учууталынан үлэлиир.

_____ с. Нам оскуолаларын инспектора.

_____ с. Саха сиригэ кинигэ издательствотын редактора.

_____ с. Москваҕа учебниктары таһаарар издательство редакторынан үлэлээбитэ.

_____ с. Якутскайдааҕы тыа хаһаайыстыбатын техникумугар саха уонна нуучча тылларын үөрөспүтэ.

_____ с. ССРС суруйааччыларын союһун чилиэнэ.

_____ с. суруйааччы союһун правлениетыгар тылбаас секторын салайааччытынан, радио комитетка уус-уран редакторынан үлэлээбитэ.

Кини хоһоонноругар кыргыһыга сылдыар саллаакка төрөөбүт дойдута, норуотун үтүө үгэстэрэ күүс-көмө буолан, кыайыга күүрдэ туралларыгар бабарар. Саха саллаатын уобараһа патриот быһыытынан арыллар.

Кыайыга кынаттаабыт ырыа

«Хайыһар» - бу өрө көтөбүллүүлээх, күргүөмнээх, ритмнээх, өрөгөйдөөх ,үөрүүлээх санааны этэр ырыа буолбут хоһоон.

Хоту дойду хонноһунан колонналар бардылар,
Хара тыанан, толоонунан хайыһардар дайдылар.
Өстөөх ханна саһан сылдыар, өстөөх ханна хайыһар,
Ситиэ онно сытыы буулдыа, ситиэ сыыдам хайыһар.
Сибиир улуу буолактара силлиэрдилэр иһиирэ,
Туундара тыйыс уолаттара туруннулар сэриигэ.
Биллин фашист баһылыга биһи чаһаан күүспүтүн,
Кыайыы сырдык дьаралыга биһигини кууспутун

Бүччүм үлэ.

«Саха буйунна» хоһоону ааһан баран ыйытыыларга хоруйдаа

- 1.Поэт саха буйунугар тугу баһарарый?
2. Бу хоһоону ааһан баран, туох санааһа кэллиг?

«Саха буйунна» айар үлэ (Бөлөх үлэтэ)

3 ыйытыы

Саха норуота дьоллоох буоларын туһугар хорсундук кыргыспыт, олохторун толук уурбут саха буйуттары ааттара үйэтитиллэр дуо? Эйэлээх кэмнэ сэриигэ сылдыар саха буйуннарыгар тугу кэпсиэххит этэй?

Эһиги саха буйунугар туохха эрэннэриэххит этэй?

Түмүк санаа

сөбүлээбэтим	Сөбүлээтим	Тугу баһарабын?

--	--	--

